

viite: SMDno-2016-1495

ITÄ-UUDENMAAN PELASTUSLAITOKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAEIKSI PELASTUSLAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua viitteen mukaisesta hallituksen esityksestä. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos on tehnyt luonnoksesta hallituksen esitykseksi seuraavat havainnot.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa Pelastusopistosta annettuun lakiin tai palosuojelurahastolakiin esitettävistä muutoksista.

Pelastuslakiin esitettävistä muutoksista Itä-Uudenmaan pelastuslaitos lausuu seuraavasti:

27§ rajavartiolaitoksen tehtävät pelastustoimessa sekä 47§ pelastustoimen suunnitelmat: Itä-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että merialueella tapahtuvien alusöljy- tai aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laadittaisiin ja toiminta yhteen sovitettaisiin Sisäministeriön johdolla rajavartiolaitoksen sijaan. Erityisesti suunnittelu- ja yhteensovittamistyö pelastustoiminnan johtamiseen liittyen on syytä siirtää Sisäministeriölle, jolla esitysluonnoksen mukaan on yleinen vastuu öljy- ja kemikaalivahinkoihin varautumisesta.

Luonnoksessa kuvattu menettelytapa merialueella tapahtuvien alusöljy- tai aluskemikaalivahinkojen pelastustoiminnan johtajuuden määräytymisestä on epäselvä. Toisaalta luonnoksessa kuvataan rajavartiolaitokselle johtovastuu aavalla selällä tapahtuvista onnettomuuksista ja vastaavasti pelastuslaitokselle rannikolla ja saaristossa tapahtuvissa onnettomuuksissa. Toisaalta luonnoksessa annetaan rajavartiolaitokselle yleinen huolehtimisvelvollisuus merellisistä alusöljy- ja aluskemikaalivahingoista. Edelleen luonnoksessa viitataan ilmeisesti myös asetuksenanto-oikeuteen tehtävänjaossa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan pelastustoiminnan johtajuuden tulisi määräytyä maantieteelliseen ennalta määriteltyn aluejakoon perustuen (esimerkiksi merenkulun liikennealuejako tai vastaava), johon myös lain perusteluosissa viitattaisiin. Alueellisen vastuunjaon määrittelyä ei tule jättää pelkästään 47§ mukaisen suunnittelun varaan.

46§ yhteistyö pelastustoiminnassa: luonnoksessa esitetään, että liikenne- ja viestintäasioista vastaavat viranomaiset eivät jatkossa huolehtisi liikenneväylien käytön yhteistoimintakysymyksistä ja kuljetusten järjestämisestä pelastustoiminnassa (evakuoinnit), vaan ainoastaan väestönsuojeluun liittyen. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan väestönsuojelun käsitteen tarkentaminen käsittämään pelkästään sotatilaa tai sen uhkaa on kannatettava, mutta luonnoksessa esitetään tarpeettomasti poistettavaksi em. tahojen vastuita suojaväistöön liittyen. Esimerkiksi laajaan säteilyonnettomuustilanteeseen (jossa ei kuitenkaan tarveta valmiuslain mukaisille toimivaltuuksille) liittyvä suojaväistö vaatii liikenneväylien käyttöön ja kuljetusten jär-

jestämiseen liittyvää koordinaatiota. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että nykyisen lainsäädännön mukaiset veloitteet säilytetään nykyisellään koskien suojavaistoa.

89§ tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten: luonnoksessa on eritelty tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa, öljy- ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa ja maa-öljyvahinkojen pelastustoimintaa varten. Tiedonsaantioikeudet ovat osittain keskenään päällekkäisiä ja laajuudeltaan epätasapainossa. Esimerkiksi pelastustoimintaa varten ei ole mahdollista saada pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten valmius- tunniste- ja yhteystietoja, mutta alus- ja aluskemikaalivahinkotilanteissa tiedonsaanti olisi luonnoksen mukaan mahdollista. Käytännössä siis öljyvahinkojen pelastustoiminnassa pelastustoiminnan johtajana toimivalla viranomaisella on laajemmat tiedonsaantioikeudet kuin voimassa olevan lain mukaisessa pelastustoiminnassa. Toimivaltuuksien sekavuus aiheuttaa turhaa epäselvyyttä toimivaltuuksia käyttävissä viranomaisissa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että ehdotettu 89§ laaditaan kattamaan pelastustoiminta kokonaisuudessaan ja loppuun lisätään viittaukset kohtiin, joihin rajavartiolla on oikeus toimiessaan pelastustoiminnan johtajana.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos esittää lopuksi seuraavia lisäyksiä pelastuslakiin:

1. Esitetään lisättäväksi pelastuslakiin pelastuslaitoksille oikeus ylläpitää uutta henkilörekisteriä, ”pelastustoimintarekisteriä”, johon saisi tallentaa pelastustoiminnan suunnittelua ja toteuttamista, sekä pelastustoimen toimintavalmiuden, pelastustoimintaan varautumisen ja työturvallisuuden ylläpitämisen kannalta tarpeellisia tietoja. Kyseisen henkilörekisterin tarve on tunnistettu esimerkiksi viranomaisten yhteisen kenttäjärjestelmän käyttöönottoon liittyen. Kyseessä olisi siis henkilörekisteri, joka kattaisi toimenpiteet, jotka tapahtuvat ennen pelastustoiminnan käynnistymistä. Pelastustoiminnan aikaisen ja jälkeisen toiminnan osalta rekisterinpitokokonaisuus on hätäkeskustietojärjestelmä- ja toimenpiderekisterihenkilörekisterien kautta kunnossa.
2. Lisäksi esitetään lisättäväksi pelastuslaitoksille yleistä oikeutta pitää henkilörekisteriä lakisääteisen tehtävän suunnittelua, toteuttamista ja valvontaa varten. Esitetty poistaisi epäselvyyden pelastuslaitoksen oikeudesta pitää henkilörekisterejä pelastuslaissa mainittujen henkilörekisterien lisäksi (voimassa olevan lain 91-94§).
3. Edelleen esitetään, että pelastuslakiin, lakiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (24.1.2003/13) tai pelastusasetukseen tulee lisätä pykälä koskien koneellista allekirjoitusta.

Ehdotettu uusi lainkohta (mallina Valtioneuvoston asetus merimieseläkelain täytäntöönpanosta 28.12.2006/1408):

”Pelastusviranomaisen päätös voidaan antaa automaattisessa tietojen käsittelyssä tai muuten ainakin osittain painomenetelmää käyttäen aikaan saatuna asiakirjana. Tällöin allekirjoitus voidaan merkitä päätökseen koneellisesti. Tästä on oltava maininta asiakirjassa.”

Perustelut

Sähköisestä asioinnista annetun lain 20 § mukaan: ”Haastehakemus, haaste sekä sähköisenä viestinä lähetettävä tuomioistuimen toimituskirja ja muu oikeudenkäyntiasiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti. Hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen samoin kuin ulosoton asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen.”

Koneellisella allekirjoituksella tarkoitetaan sitä, että fyysisen allekirjoituksen sijasta asiakirjaan on kirjoitettu asianomaisen henkilön nimi tekstinkäsittelyohjelmalla (HaVM 14/2002 vp). Koneellinen allekirjoitus on eri asia kuin sähköisestä asioinnista annetun lain 16 § mukainen sähköinen allekirjoitus.

Nykytilassa pelastuslaitoksen toiminnassaan antamat rutiininomaisetkin päätökset mm. erheellisten paloilmoitusten johdosta tehtävistä maksuunpanoista on manuaalisesti allekirjoitettava, koska pelastustoimen palveluprosesseilla ei yleensä ole käytettävissä sähköisen allekirjoituksen sisältäviä tietojärjestelmiä. Manuaalinen allekirjoittaminen aiheuttaa turhia mutkia ja kustannuksia päätösprosessiin.

Porvoossa 23.11.2017

Olavi Liljemark
pelastusjohtaja

Ilkka Eskelinen
paloinsinööri